

ẤN TƯỢNG VỀ MỘT NHÀ KHOA HỌC

Ảnh: Bùi Tuấn

Đã bước qua tuổi xưa nay hiếm, GS. Robert Huber với mái tóc bạc trắng và cặp kính thường đeo trễ trông rất giống với hình ảnh của những nhà bác học. May mắn được tiếp xúc với ông ngay khi ông đặt chân đến sân bay Nội Bài và đã có những cuộc nói chuyện từ trước đó nhưng tôi vẫn rất háo hức để dự nghe buổi nói chuyện của ông với cán bộ và sinh viên. Nếu có ai đó nghĩ rằng các nhà khoa học đạt giải thưởng Nobel đã ở đỉnh cao của khoa học và rất khó tiếp cận. Suy nghĩ đó chỉ đúng một nửa đầu, ít nhất là đối với GS. Robert Huber. Sự dung dị, chân thành là những gì rất dễ nhận ra ở nhà bác học này. Ông tạo cho người đối diện một sự bình yên, ấm áp đến lạ thường.

Ông bắt đầu buổi nói chuyện với sinh viên bằng chính tuổi thơ nhiều kỷ niệm và đầy gian khó trong hoàn cảnh cuộc chiến tranh Thế giới II. Ông không lấy "bối cảnh" đặc biệt đó làm nền để tôn cao hơn những thành công của mình mà đó thực sự là những gì ông và cả thế hệ của ông đã phải trải qua. Khi ông nói về những thiếu thốn của thời chiến, những khó khăn khi tới trường, tôi bỗng liên tưởng đến hình ảnh toa xe cũ mà nhà bác học nữ người Pháp Marie Curie đã dùng làm phòng thí nghiệm và từ đó cũng đã hai lần đạt giải Nobel. Có lẽ khó khăn thì thời nào cũng có dù không thể so sánh được nhưng phần thưởng chỉ dành cho những ai biết vượt lên những khó khăn và luôn hướng tới mục đích cao cả là phục vụ con người và làm cuộc sống tốt đẹp hơn.

Buổi nói chuyện tiếp tục. Giọng ông chậm rãi, không lên bổng xuống trầm mà rủ rỉ như tâm sự. Rồi ông bắt đầu nói về lý do đưa ông đến với khoa học và động lực để ông theo đuổi những nghiên cứu cơ bản. Mặc dù ngày hôm trước ông đã nói với tôi là trong buổi nói chuyện với sinh viên, ông sẽ chỉ nói những gì rất chung chung thôi vì đây không phải là một bài giảng chuyên môn. Nhưng khi ông nói đến những nghiên cứu của mình, dường như ông đã quên mất những dự định từ ngày hôm trước. Ông say sưa nói làm cho người phiên dịch cũng phải đôi chút

Trong chuyến thăm và làm việc tại Việt Nam, GS. Robert Huber, người đạt giải Nobel Hóa học năm 1988, đã có một buổi nói chuyện với cán bộ và sinh viên ĐHQGHN sáng ngày 15/10/2008. Tham gia sự kiện này có rất nhiều bạn trẻ, những cử nhân tài năng ngành Hóa học, Sinh học và các ngành khoa học khác. Tôi chắc rằng trong số họ có không ít người có cảm nghĩ như tôi...

lúng túng với quá nhiều thuật ngữ chuyên ngành. Với một người ngoại đạo như tôi thì việc hiểu được những điều cao siêu đó còn khó khăn hơn gấp bội. Nhưng tôi cảm nhận rất rõ ràng niềm hứng khởi, say mê của ông đối với khoa học, đối với lĩnh vực mà ông đã dành cả cuộc đời theo đuổi. Cũng đúng thôi vì thiếu niềm say mê đó thì chắc là ông đã không ghi được danh mình trong số những con người ưu tú nhất của nhân loại.

Trong suốt buổi nói chuyện, hầu như ông không nhắc gì đến các giải thưởng mà ông đã nhận, đặc biệt là giải thưởng Nobel. Ông luôn nói rằng ông đã may mắn vì được làm điều ông thích, vì ông có những thầy giỏi, cộng sự tốt... Nhưng tôi tin rằng giải thưởng Nobel không dành cho những người chỉ có may mắn suốt cuộc đời họ. Niềm say mê theo đuổi con đường mình đã chọn, khát khao cống hiến và cả những hy sinh là điều không thể thiếu đối với một nhà khoa học chân chính. Đã nhiều lần tôi nghe và đọc những

gi viết về nền khoa học Việt Nam với nhiều mảng màu tối sẫm. Người ta vẫn thường viện dẫn lý do thiếu kinh phí, thiếu phòng thí nghiệm, thiếu trang thiết bị... để giải thích cho sự yếu kém, lạc hậu của khoa học nước nhà. Nhưng có lẽ chưa thấy ai nói rằng chúng ta chưa có đủ khát khao vươn tới đỉnh cao khoa học và bỏ qua những bộn bề của cuộc sống để đi tới cùng con đường khoa học đầy chông gai. Dẫu rằng chuyện cơm áo "không đùa với các nhà khoa học", nhưng chúng ta sẽ mãi chỉ là những người đi sau nếu khoa học không thực sự có vị trí xứng đáng trong nhận thức, trong chiến lược và cả trong hành động.

Hon một tiếng đồng hồ trôi qua nhanh chóng và tôi cứ thầm mong là ông đừng dừng lại. Nhìn xuống những gương mặt trẻ trung, thông minh đang háo hức nghe ông nói. Có lẽ các em cũng chưa hiểu được nhiều lắm những nghiên cứu của ông nhưng ông đã truyền được cảm hứng cho những sinh viên trẻ tuổi, ít nhất là những em có may mắn tham dự buổi nói chuyện này. Nhìn vị Giáo sư với mái tóc bạc phơ đứng giữa một đám đông sinh viên tuổi mười tám, đôi mươi, gương mặt rạng ngời mà thấy lòng tràn đầy những hy vọng. Hy vọng về một thế hệ trẻ thông minh, năng động và say mê với khoa học. Nhiều hơn thế, các em sẽ góp phần xây dựng nền khoa học Việt Nam phát triển và hội nhập được với thế giới. Bỗng nhiên, tôi ước ao rằng trong số các em sinh viên đang háo hức xin vội chữ ký của GS. Huber vào những cuốn giáo trình kia, sẽ có em đạt được giải thưởng quốc tế cao quý, mà biết đâu là có thể cả giải thưởng Nobel danh giá. Rồi có một ngày, khi đã thành danh, trong hồi ký của mình, nhà khoa học này sẽ viết: "Khi còn là sinh viên, tôi đã từng được dự buổi nói chuyện của GS. Robert Huber ngày 15/10/2008...". Biết rằng hy vọng và mơ ước không làm nên hiện thực nhưng sẽ thật là buồn nếu chẳng có gì để ước mơ!

Hà Nội, ngày 16/10/2008
>> NGUYỄN ANH THU